

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

v/statsråd Anette Trettebergstuen

Vår ref:
21/01020-6

Saksbehandler:
Camilla Kayed

Dato:
6. desember 2021

Forespørsel om møte med kultur- og likestillingsministeren

Barneombudet vil ønske deg velkommen som statsråd i Kulturdepartementet.

Barneombudets hovedoppgave er å fremme barns interesser i samfunnet og følge med på utviklingen av barns oppvekstkår. Vi skal spesielt følge med på at barns interesser blir ivaretatt i lovgivningen og at Norge overholder FNs barnekonvensjon.

I dette notatet har vi fremhevet noen viktige tema som vi gjerne ønsker å diskutere nærmere med deg i et møte.

En felles kultur- og fritidslov for barn og unge

Barn og unge har etter barnekonvensjonen artikkel 31 rett til å delta i lek og fritidsaktiviteter.. Barneombudet er derfor opptatt av at barn- og unge får gode kultur- og fritidstilbud, uavhengig av hvor de bor. For barn og unge er kultur- og fritidsaktiviteter en stor del av deres liv, og spiller en viktig rolle for mestring, inkludering og å være sammen med jevnaldrende. Under pandemien har vi sett dette tydelig. Vår ungdoms-ekspertgruppe om koronapandemien understreket at fritidsaktiviteter er noe av det eneste ungdommene velger selv og derfor svært viktig for dem¹.

I barne- og ungdomskulturmeldingen (Meld. St. 18 (2020-2021)) viser regjeringen til at det er relativt store forskjeller i hvordan kommunene og fylkeskommunene organiserer og prioriterer innsatsen på barne- og ungdomskulturfeltet. I meldingen står det at mye tyder på at kommunene gir lite oppmerksomhet til kultursektoren i sin planlegging. I meldingen ble det foreslått å tydeliggjøre fylkeskommunenes og kommunenes ansvar ved at kulturloven foreslås utvidet med bestemmelser om planer etter modell av folkehelseloven. Barneombudet mener det er behov for en mer helhetlig regulering av kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge hvor alle typer kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge er omfattet, både organiserte og uorganiserte aktiviteter.

Barneombudet håper at kulturministeren vil foreslå en samlet lov om barn og unges kultur- og fritidsaktiviteter. Dette vil være viktig for å sikre en mer helhetlig planlegging og prioritering av alle aktiviteter og tilbud for barn og unge.

¹ <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Rapport-fra-Barneombudets-ekspertgruppe-med-ungdommer-om-koronapandemien.pdf>

Ansvarliggjøring av de digitale plattformene

Barneombudet er opptatt av at barn og unge skal ha en trygg digital oppvekst, og at arbeidet må koordineres på statlig nivå. For å få dette til, mener vi det er viktig at teknologien utformes på en måte som oppfyller og beskytter barns rettigheter. Barn og unge er hyppige brukere av produktene som de digitale plattformene tilbyr. Samtidig er de sårbare og har rett til beskyttelse. Nettopp derfor må både myndighetene og bransjen selv sørge for at barnets beste er et grunnleggende hensyn ved utvikling av all teknologi som berører barn og unge. Dette bør få betydning for valg av løsninger, for eksempel omfanget av datainnsamling, utforming av algoritmer, beskyttelsesmekanismer og rapporteringsmuligheter.

Barneombudet håper at kultur- og likestillingsministeren vil ha et tydelig barnerettighetsperspektiv i arbeidet med å sette krav til plattformene i forbindelse med strategien «Rett på nett», og at arbeidet også inkluderer en tydeligere ansvarliggjøring av de digitale plattformene.

Universell utforming av skolebygg

Tilgjengelige skolebygg er en forutsetning for å sikre en inkluderende utdanning der barn kan oppleve mestring og tilhørighet i fellesskap med andre elever. Likevel utestenges mange barn med funksjonsnedsettelse fra hele eller deler av sin nærskole fordi skolen ikke er universelt utformet. Både FNs barnekomite, FNs komite for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne og FNs spesialrapportør på feltet funksjonsevne har kritisert Norge for ikke å ha prioritert dette arbeidet og anbefalt Norge å sørge for økt tilgjengelighet til skolebygg.² I merknader til Regjeringen skriver FN-komiteen for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne at:

Regjeringen må innføre forskrifter for å fastsette tidsfrister og konkrete tiltak med øremerket finansiering for universell utforming av eksisterende bygninger, som prioriterer grunnskole og videregående skole.³

For at Norge skal nå sine målsettinger om et universelt utformet samfunn og oppfylle sine internasjonale forpliktelser er det nødvendig med en nasjonal satsing. Den forrige regjeringens handlingsplan inneholdt ingen konkrete planer eller tidsfrister for en systematisk oppgradering av skolebygg.⁴ Barneombudet er derfor glad for at den nye regjeringen vil realisere «veikart for universelt utformet nærskole 2030».

Kostnadene for å realisere veikartet er estimert til 2,2 milliarder kroner, og verdien av nyttevirkningene er ansett å overstige denne kostnaden.⁵ Staten har et direkte og overordnet ansvar for at Norges menneskerettslige forpliktelser blir ivaretatt og FNs barnekomite har understreket at statene må forsikre seg om at kommunene har de finansielle ressursene som trengs for å oppfylle barns rettigheter, og hindre at det blir lokale forskjeller i tilbudet til barn.⁶

² FNs komité for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne Concluding observations (7. mai 2019) artikkel 9 pkt. 16 b, FNs barnekomités Concluding Observations (4. juli 2018) avsnitt 23 e.

³ Artikkel 9 pkt. 16 b

⁴ Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge (2021–2025)

⁵ Samfunnsøkonomisk analyse av universelt utformet grunnskole i 2030, Oslo Economics-rapport 2018-36. <https://osloeconomics.no/publication/samfunnsokonomisk-analyse-av-universelt-utformet-grunnskole-i-2030/>

⁶ 1 FNs barnekomite generell kommentar nr. 5 (2003) punkt 41

Barneombudet håper at kultur- og likestillingsministeren utarbeider en forpliktende plan med tidsfrister og finansiering. Vi håper at regjeringen vil forskriftsfeste frist for når alle skoler skal være universelt utformet og sette av midler over statsbudsjettene framover.

Vi vil gjerne be om et møte for å diskutere disse sakene nærmere med deg. Vi ønsker deg lykke til med oppgavene som venter som statsråd, og ser frem til et konstruktivt og godt samarbeid.

Med vennlig hilsen

Inga Bejer Engh
barneombud

Eva Karin Dahle Rabben
kommunikasjonssjef

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.